

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертаційне дослідження Чжуан ЯНА на тему «Формування педагогічної компетентності майбутнього вчителя-хореографа в системі закладів професійної освіти Китаю в умовах стратегії «один пояс, один шлях»», представлене на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (01 Освіта / Педагогіка).

Актуальність теми наукового дослідження та його зв'язок із галузевими науковими програмами. Аналізуючи економічну стратегію «Один пояс, один шлях», яку було започатковано в Китаї у 2010-х роках, автор зосередив свою увагу на її особливостях, які характеризують нову модель міжнародного співробітництва країни та, відповідно, впливають на розвиток системи освіти. В першу чергу увага дослідника була спрямована на створенні багаторівневого механізму гуманітарного співробітництва та розвитку; на розширенні процесів обміну студентами для навчання у різних країнах, а також підвищення рівня освіти у спільних новостворених закладах освіти. Чимала увага приділена вивченню ролі аналітичних центрів, створенню альянсу та мережі співпраці аналітичних центрів, а також створенню нової моделі співробітництва у різних сферах: культури, спорту та здоров'я; використання історичної культурної спадщини.

З огляду на вищезазначене, автор вмотивовано підійшов до аналізу сучасної системи підготовки вчителів-хореографів у КНР в умовах розвитку стратегії «Один пояс, один шлях», що дала можливість авторові вийти на вивчення роботи професійних училищ країни, які можуть функціонувати на базі університетів або бути окремими закладами освіти, які готують майбутніх вчителів-хореографів для дитячих садочків та початкової школи, де танці є обов'язковим предметом у закладах молодшої та середньої освіти, а до підготовки вчителів-хореографів висуваються дуже високі вимоги, у зв'язку з чим постійно вдосконалюються та переглядаються підходи до підготовки фахівців цього профілю. Тож, можна констатувати, що актуальність представленого дослідження є поза сумнівом.

Дисертаційне дослідження виконано як складову частину комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди «Наукові основи і навчально-методичний супровід

педагогічного процесу в закладах освіти: історико-педагогічний, компаративний та прогностичний аспекти» (№ 0121U107474 від 22.01.2021 р.).

Тему дослідження затверджено вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди (протокол № 6 від 12 жовтня 2020 р.).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

Відповідно до мети дослідження, яка полягає у систематизації теоретичних ідей та узагальненні досвіду формування педагогічної компетентності майбутніх вчителів-хореографів у системі закладів професійної освіти КНР для визначення шляхів його впровадження в український освітній простір, було уточнено термінологічне поле дослідження та такі ключові для дослідження поняття як «компетентність», «педагогічна компетентність», «вчитель-хореограф», «заклади фахової передвищої освіти»; «складові компетентності педагога», «характеристики педагогічної компетентності, універсальні компетенції педагога», «професійні компетенції педагога», «педагогічна компетентність вчителя-хореографа»; виявлено етапи становлення системи професійної освіти (щодо підготовки фахівців хореографічно-педагогічного профілю) в Китаї та визначено основні етапи її розвитку; узагальнено досвід формування педагогічної компетентності майбутніх вчителів-хореографів у системі закладів професійної освіти Китаю в умовах стратегії «Один пояс, один шлях»; проаналізовано розвиток проблеми педагогічної компетентності майбутнього вчителя-хореографа в системі закладів професійної освіти України й окреслено шляхи творчого використання позитивного китайського досвіду з цього питання в українському освітньому просторі.

Важливим елементом системи найбільш істотних наукових результатів дослідження можна віднести належну джерельну базу, яка була проаналізована автором для розкриття досліджуваних процесів та може бути використана майбутніми дослідниками, хто цікавиться розвитком системи освіти Китаю (с.22-23 дис.). Слід також позитивно оцінити вибір автором методів дослідження, за допомогою яких було здійснено вивчення, систематизацію і узагальнення теоретичного й практичного матеріалу дисертації з питань формування педагогічної компетентності майбутніх вчителів-хореографів.

А також до найбільш істотних результатів дослідження слід віднести введення до широкого наукового обігу нових документів з проблем формування педагогічної компетентності, які до цього часу в Україні не публікувалися.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

Дисертаційна робота Чжуан Яна є комплексним дисертаційним дослідженням, наукову новизну якого підтверджено основними положеннями. Зокрема, автором: *досліджено* теоретичні засади формування педагогічної компетентності майбутніх вчителів-хореографів у системі професійної освіти КНР. На основі зіставлення точок зору українських та китайських науковців уточнено ключові для дослідження поняття, зокрема, «компетентність», «компетенція», «педагогічна компетентність», «вчитель-хореограф», «заклади фахової передвищої освіти», «складові педагогічної компетентності»; розкрито зміст (основні професійні знання, предмети професійного спрямування, професійні компетенції тощо), види навчальних занять (лекції, практичні, педагогічна практика тощо), методи (бесіди, наочні, проблемного викладання тощо) і засоби навчання майбутніх вчителів-хореографів з метою формування їх педагогічної компетентності; визначено етапи розвитку системи професійної освіти в КНР: I етап — етап зародження сучасної системи закладів професійної освіти КНР (1949–1966 рр.); II етап — етап занепаду системи закладів професійної освіти КНР (1967–1976 рр.); III етап — відродження системи закладів професійної освіти КНР після Культурної революції (1977–1991 рр.); IV етап — етап розвитку системи закладів професійної освіти в умовах побудови соціалістичної ринкової економіки й об'єднання китайської економіки з глобальними ринками (1992 р. — до теперішнього часу). Висвітлено основні тенденції та фактори кожного із зазначених періодів; подальшого розвитку набула розробка системи підготовки вчителів-хореографів в Китаї, перебіг історично-педагогічного процесу в Китаї; надано рекомендації щодо впровадження творчого використання китайського досвіду формування педагогічної компетентності майбутніх-хореографів в закладах фахової передвищої освіти на теренах України. До наукового обігу введено нові факти, теоретичні ідеї та підходи до формування педагогічної компетентності вчителів-хореографів на базі закладів професійної освіти, обґрунтовані теоретиками і практиками Китаю.

Зміст дисертації, її завершеність та оформлення.

Структурно робота складається із анотацій українською й англійською мовами, зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (294 найменування, з них 109 – українською мовою, 109 - англійською та 76 – китайською мовою), 3 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 224 сторінки, основний зміст дослідження викладено на 167 сторінках. Робота містить 5 таблиць, 1 малюнок.

Оцінюючи ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків, поданих у дисертації, слід зазначити, що дисертація має відповідну структуру; кожний з окреслених розділів є логічним, послідовним, доцільним.

Зміст дисертації відповідає її плану.

Незаперечними є наукова новизна і практична значущість дослідження здійсненого Чжуан Яном. Їх контекстність всебічно простежується через протиріччя та посилання на педагогічні студії відомих науковців.

Здобутком рецензованої роботи є ретельний і конкретний підхід до обґрунтування й аналізу поняттєво-термінологічного апарату та методології досліджуваної проблеми(с.30-76). У тексті досить добре прослідковується авторська позиція стосовно підходів науковців до досліджуваної теми.

У контексті дослідження увага здобувача була зосереджена на історичній періодизації та тенденціях розвитку системи формування педагогічної компетентності майбутніх-хореографів в закладах освіти, у яких автором дисертації визначено чотири етапи (с.50), які обґрунтовуються через бачення науковців-філософів та педагогів щодо досліджуваної проблеми. Висвітлено основні тенденції та фактори кожного із зазначених періодів (Розділ 1, с.61-78).

Важливим висновком здобувача став результат, що необхідність переосмислення підходів до організації освітнього процесу в закладах освіти Китаю також тісно пов'язана з успішною реалізацією урядом Китаю стратегії «Один пояс, один шлях», що відкриває нові можливості для розвитку співробітництва між Китаєм та іншими країнами, сприяє поширенню китайської культури та посиленню обміну досвідом між іншими народами.

Вмотивованим вбачається аналіз сучасних форм та методів формування педагогічної компетентності вчителів шляхом створення інноваційного середовища, як динамічного процесу засвоєння та модернізації професійного досвіду, який сприяє формуванню індивідуальних професійних якостей та самовдосконалення. Зокрема, автор акцентує увагу на кількох основних етапах формування педагогічної компетентності: а) самоаналізі та усвідомленні необхідності педагогічного самовдосконалення; б) плануванні саморозвитку; в) самопрояві, самоаналізі та самокорегуванні. При цьому, у процесі формування педагогічної компетентності й вибору шляхів її реалізації, кожен вчитель має враховувати власний світогляд, уявлення і поняття, особисті та суспільні запити й інтереси. Дослідник підкреслює, що для того, щоб організувати педагогічний процес на науковій основі, керувати ним і створювати ефективне освітнє середовище, вчитель має опанувати сучасні методи викладання та керування, стежити за передовим досвідом і

досягненнями методики викладання хореографії, впроваджувати ці напрацювання у власну педагогічну діяльність (с.109).

Позитивно слід оцінити роботу автора дослідження з порівняння процесу формування педагогічних компетентностей вчителів хореографії в Україні і Китаї. Заслуговує на увагу практичний доробок автора, коли на основі аналізу освітньо-професійних програм та їх компонентів, відповідних напрацювань українських педагогів розроблено рекомендації творчого впровадження прогресивних ідей китайських науковців в освітній простір України. Дослідник пропонує більш активно залучати іноземних викладачів до роботи зі студентами за моделлю ArtsCross, впровадження курсів та факультативів у заклади освіти з урахуванням українських реалій; вдосконалення міждисциплінарного підходу за китайською моделлю; використання досвіду китайських педагогів щодо проведення лекцій; зосередження уваги на розвитку потенціалу кожного студента, більш активне впровадження студентоцентричної хореографічної освіти; розвиток дослідницьких умінь та навичок з метою застосування отриманих результатів на практиці; впровадження «Інтернет + освіта», створення аналогів Цифрової лабораторії відкритого навчання SOU; використання різних видів творчих завдань; формування професійної самоідентифікації майбутніх вчителів-хореографів (с.137-138).

Основні положення дисертаційного дослідження, його теоретичні та практичні результати викладено в 11 публікаціях автора: 3 статтях у фахових виданнях України та 8 тезах виступів на конференціях різних рівнів (с.27).

Суттєвим доповненням роботи слугують графічні зображення та додатки, що сприяє позитивному сприйняттю теоретичних положень дисертації.

Дисертація оформлена згідно вимог МОН України до такого виду робіт.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання.

1. У Розділі 1, п. 1.1 дисертант ґрунтовно підійшов до аналізу категорійно-понятійного апарату дослідження, однак, автор здебільшого спирається на окремі праці українських вчених. Вважаємо, що китайські науковці та науковці інших країн також внесли значний вклад у розробку цих понять, тому доцільно було б висвітлити і їх погляди на ключові для дослідження категорії та порівняти подібність й відмінності у підході до визначення цих понять в КНР, Україні та кількох провідних західних країн, подавши порівняльну таблицю. Такий підхід свідчив би про глибину розуміння дисертантом проблеми та дав би можливість додаткового унаочнення й кращого сприйняття теоретичного матеріалу дисертації.

2. Дисертантом визначено та обґрунтовано чотири етапи становлення системи професійної освіти в Китаї (Розділ 1, с.50-78). Разом із тим, вважаємо, що дослідження значно виграло б, якби головний акцент було зроблено саме на генезі форм та методів роботи з підготовки фахівців окресленого дисертантом напрямку, а не на розвитку системи професійної освіти.

3. У Розділі 2, п. 2.1. автором детально представлено опис сучасної системи професійної підготовки майбутніх вчителів-хореографів КНР у контексті сучасних вимог не лише в закладах професійної, але й вищої освіти. Вважаємо, що це дещо не узгоджується з об'єктом дослідження. Натомість краще б було зосередитися на аналізі освітніх програм з підготовки відповідних фахівців в КНР саме в системі професійної освіти.

4. У Розділі 2, п. 2.3. автором визначено умови формування педагогічної компетентності майбутніх вчителів-хореографів, які не викликають принципових заперечень. Однією із умов визначено «Організацію освітнього процесу з урахуванням соціального запиту та вимог сьогодення», де зазначається, що використання інноваційних технологій є важливим та необхідним для ефективності підготовки майбутніх вчителів-хореографів. Бажано було більше уваги зосередити на прикладах практичного використання таких технологій у закладах фахової передвищої освіти КНР.

5. У змісті дисертації добре представлені форми й методи з формування педагогічної компетентності майбутніх вчителів-хореографів. Вагомим доробком дисертанта могла б стати не лише розробка та представлення у тексті дисертації, але й підготовка та видання методичних рекомендацій щодо формування педагогічних компетентностей вчителів хореографії, що підсилило б практичний аспект виконаного дослідження.

6. Текст дисертації не позбавлений технічних, стилістичних та пунктуаційних огріхів.

Загальний висновок та оцінка дисертації.

Висловлені зауваження та побажання суттєво не знижують загальне позитивне враження про дисертаційне дослідження Чжуан ЯНА та мають рекомендаційний характер. Виходячи з аналізу тексту дисертації, можемо зробити висновок, що мета в ході виконання дослідження була досягнута. Науковий задум автора дисертації чітко виявляється у всіх компонентах дослідження.

У цілому, робота виконана на належному теоретичному та практичному рівнях. Наукова новизна та практична значущість дослідження, логіка побудови його структури є підставою для висновку, що дисертація на тему «Формування педагогічної компетентності майбутнього вчителя-хореографа в системі закладів професійної освіти Китаю в умовах стратегії «один пояс, один

шлях» » є самостійною, завершеною науковою роботою та відповідає Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, пп. 6, 7, 8 Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою від 12.01.2022 № 44, а автор роботи – Чжуан ЯН – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри педагогіки
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Ольга ПЛАХОТНІК

